

בעזרה שי"ת

גלי מסכתא

הוכן ע"י ת"ח א' מיקירי ירושלים והופץ על ידי כולל עין הדף
עיקר כללי מסקנת הסוגיות [ומקורות]

מיועד לאלו שלמדו הסוגיא לתועלת חזרה מקוצרת ושינון

מסכת בכורות

כללים לשימוש

[] = מקור או טעם הדבר
() = הוספת פרט או תוספת ביאור
להל' = להלכה (כמובן לא למעשה)
מדאו' = מדאורייתא
לרש"י = שיטת רש"י כשתוס' חולקין - עי' בספר סיכומי גפ"ת את שיטת תוס' (וגם לעיקרי החידושים שבתוס')

בפעם הראשונה כדאי לדקדק מאד בדברי הסיכום כדי לתפוס מלא המובן לאור מה שלמדת בפנים הגמרא, ואח"כ לחזור בקלות הרבה פעמים שיהיו מחודדין בפיך.

נא להכניס השמטות החשובות בעיניך

נא להעיר הערות

כל הזכויות שמורות

תש"ס

כתובת להערות :

גפ"ת, רח' חזון איש 36

פעיה"ק ירושלים תובב"א

טל : 571-2016 (02)

פ"ח יש בכור

גמ' מו. - מז:

הבא אחר ראש נפל חי, בן ט' מת, כמין בהמה לר"מ, סנדל, שליא, שפיר מרוקם, מחותך - בכור לנחלה [אוננו פרט לאין לבו דוה עליו] ולא לכהן [הם פטרו]

לריה"ג בן גיורת ראשון הוי בכור לכהן [פטור רחם בישראל]

מעוברת שנתגיירה עם בעלה - בכור לכהן ולא לנחלה [לרש"י - הורתו שלא בקדושה - רחמנא אפקרי' לזרע']
ספק בכור אינו בכור לנחלה

שמואל - ללידת נפל בן ח' בעי ראשו ורובו [בעי נשמת רוח חיים באפיו] (איתותב)

ר"ל - לנחלה בעי פניו [יכיר], ר' יוחנן - פדחת [הכרת פנים בלי החוטם חוץ מעדות אשה דהחמירו, פדחת הוי היכר וא"צ הכרת פנים]

היו בנים לגוי ונתגייר - ר' יוחנן - אין לו בכור לנחלה [אינו ראשית אוננו] (חוץ מלריה"ג [נלמד מגיורת]) וכבר קיים פו"ר [לשבת]

ר"ל - יש בכור לנחלה ועדיין חייב בפו"ר [כקטן שנולד]

ר"פ - פטור של בן לוייה רק בנתעברה מגוי,

רבא - אף לוייה מישראל [בפטור רחם תלא רחמנא]

רבה - כהנת שנתעברה מגוי חייב בה' סלעים [הויא זרה], אבל לא לוייה [עדיין אוכלת מעשר]

כהן שמת תוך ל' ללידת בן חלל - רב חסדא ור"ל - חייב לפדות עצמו [לא זכה אביו בפדיונו] רבה בר"ה - פטור [מכח גברא דאין דינא בהדי'] אבל מגוי חייב [אין חייס]

ר' ינאי - ספק מי הבכור - נתערבו אחרי לידה, כותבין הרשאה זל"ז לחלק בכורה נתערבו לפני לידה, לא [לרש"י - דלא היתה זכיה מעולם בנכסין]

גמ' מז: - מט:

הבא אחר המפלת כמין דגים וכו' או ליום מ' - בכור אף לכהן

ת"ק - יוצא דופן אינו בכור לנחלה [וילדו לו (לרש"י - דרך לידה)] ולא לכהן [פטור רחם] וכן הבא אחריו ר"ש - יוצא דופן בכור לנחלה [תלד] והבא אחריו בכור לכהן [בכור לדבר א' הוי בכור]

ספק איזה הבכור ומת האב - ר"מ - אחר חלוקה פטורין, ר"י - חייבין [ר' ירמ' - במת תוך ל' וקודם חלוקה הכהן לוקח מ"חלק המחוייב", רבא - מת אחר ל' והניח רק ה' סלעים - לר"מ הם $\frac{1}{2}$ כלקוחות (רב אסי) ומלוה ע"פ אינו גובה מלקוחות (ר"פ) והוי "חצי חמש", לר"י - הם כולהו כיורשין, או לרש"י מלוה ע"פ גובה מלקוחות]

מת הבן תוך ל' - הכהן יחזיר הפדיון [לרש"י - נפל]

מת הבן ביום ל' - רבנן - הכהן יחזיר הפדיון [ג"ש חדש מבכורי מדבר]

ר"ע - אם נתן לא יטול, ואם לא נתן לא יתן [ספק אי ב' כתובין אין מלמדין אף לאותו ענין] אבל לענין אבילות מקילין

מת אב לאחר ל' - בחזקת שנפדה א"כ א"ל אביו שלא נפדה [לרש"י - א"צ עדות דיש רוב דלא פורעין מיד כנגד החזקה]

פודה תוך ל' ואמר "לאחר ל'" ונתעכלו המעות - לרב פדוי [כקידושין] לשמואל (להל') לא [אין בידו לפדות "מעכשיו"]

הוא ובנו לפדות ויש לו ה' משועבדים וה' בני חורין -

ר"י - בנ"ח לבן ומשעבדי לשלו [פדה"ב ככתובה בשטר]

רבנן - בנ"ח לשלו [לאו ככתובה בשטר ומצוה דידיה עדיף]

גמ' מט: - נא: (שקל = 4 דינר, דינר = 6 מעה)

ה' סלעים צורי:

לרש"י - ר' אסי ור' יוחנן - ד' דינר כסף צורי
ר' אמי - סלע = דינר ערבא = $\frac{7}{10}$ דינר
ר' חנינא - סלעים ישנים - סלע = $\frac{1}{8}$ דינר מדינה = $\frac{1}{64}$ דינר צורי
וחולק על משנתנו

רבא - סלע דאוו' = $3\frac{1}{3}$ דינר צורי [עשרים גרה (מעה) השקל]
ואח"כ הוסיפו [יהיה] שתות - 24 מעה כסלע צורי

מטבעות שהיו בלשכה בירושלים מותר [ובאו בה פריצים וחיללוה]

ר' חנינא - סתם כסף בתורה = סלע חוץ מעפרון, נביאים = ליטרין = 25 סלעים,
כתובים = קינטרין = 100 סלעים לשקל

רב אסי - כסף קצוב בתורה = סלע צורי כ"א
(הו"א - "שקל" = סלע צורי, סתם "כסף" = דינר צורי, רש"י קידושין - מעה צורי)
כסף של רבנן = סלע מדינה ($\frac{1}{8}$)

אין נותנין שוה כסף לשקלים [טיבעא לא זייל], מעשר [וצרת הכסף], ראיון

רבי - פודין בכל חוץ משטרות (רש"י - שטר על חבירו) [ריבה ומיעט וריבה כשיש ב' כללים סמוכין זל"ז]
חכמים - לא בעבדים, שטרות, קרקעות [כלל פרט וכלל - דבר המטלטל וגופו ממון ועבדים הוקשו
לקרקעות]

כתב לכהן שחייב לו ה' סלעין (לרש"י - שטר הודאה) חייב
וכשיתן לו אין בנו פדוי [גזירה שיאמרו פודין בשטר], וריבר"י או ראבר"ש חולק

יכול לשלם ה' סלעים זה אחר זה (לרש"י - לכהן א')

ניכר שנתן על דעת שיחזיר הכהן אין בנו פדוי - ל"ק דרש"י דוקא אם יחזיר

המפריש פדיון חייב באחריותו [יהיה לך (לאהרן) ופדה תפדה]

בן מת לאחר ל' חייב [ערך ערך מערכין, ריקם ריקם מעולת ראייה - חיוב ליורשין כשאב ובן מתן]

רש"י מט:

לרש"י - משקל דינר כסף כשל זהב (= משקל $2\frac{1}{2}$ פשיטי ברזל)

גמ' נב. - נב:

אין פי שנים בנכסי האם (רש"י - נכסי מלוג) [ולן משפט הבכורה]
ולא בשבח (חוץ משבח דממילא לרבי) ולא בראוי [בכל אשר ימצא]

אין שבח או ראוי לכתובה (לרש"י - שבח לקוחות) [מקולי כתובה],

למזון בנות (לרש"י - שקיבל עליו לזון) [תנאי כתובה ככתובה],

ליבם (לרש"י חולק - חלק אחיו בנכסי סבא הוי ראוי) ["הבכור" אשר תלד]

שבח בין יבום לחלוקה - לאביי שקיל [יקום והרי קם], לרבא לא [כבכור]

אין חוזרין ביובל ירושת בכור [לר"מ - לתת לו = מתנה, לחכמים - פי שנים - היקש לחלק הפשוט =
ירושה] (לר' יוחנן חוזר וחולקין עם פי שנים),

אשתו [ירושה דאו'] (ר' יוחנן ב"ב - אבל בית הקברות חוזר בדמים [פגם משפחה]),

יבם ["בכור"],

מתנה - ר"מ - אינה חוזרת [דוקא מכר חוזר], וחכמים חולקים [תשובו]

לר' אלעזר הכל חוזר [כולם "מתנה", ירושת הבעל דרבנן, יבם = בכור]